

Bruxelles, 20.11.2017
COM(2017) 657 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU

privid Agenda urbană a UE

1. INTRODUCERE

Pactul de la Amsterdam, adoptat de statele membre ale Uniunii Europene (UE) în mai 2016, a fost pregătit în strânsă cooperare cu Comisia. Pactul stabilește Agenda urbană a UE, care reprezintă un pas istoric către o implicare mai strânsă a orașelor în dezvoltarea politicilor UE și naționale. De asemenea, oferă orașelor oportunitatea de a propune acțiuni concrete în favoarea unei mai bune reglementări, unei mai bune finanțări și unei mai bune cunoașteri a politicilor UE și naționale. Aceasta este o metodă inovatoare de lucru care pune în practică guvernanta pe mai multe niveluri, agenda fiind gestionată în comun de toți partenerii implicați, pe bază de voluntariat și în condiții de incluziune și egalitate. Au fost identificate douăsprezece aspecte deosebit de importante pentru dezvoltarea urbană, acestea urmând să fie abordate în mod integrat. În iunie 2016, Consiliul Uniunii Europene¹ a confirmat importanța Agendei urbane a UE și a solicitat Comisiei și statelor membre ale UE să se implice pe deplin în punerea sa în aplicare.

Concluziile Consiliului privind obiectivele și prioritățile UE și ale statelor sale membre, care au fost adoptate cu ocazia celei de a treia Conferințe a Organizației Națiunilor Unite privind locuințele și dezvoltarea urbană durabilă (Habitat III), prezintă câteva elemente esențiale pentru dezvoltarea urbană. Acestea fac apel la o abordare integrată și la nivel local, însoțită de o viziune pe termen lung, care sunt necesare pentru promovarea unor orașe de toate dimensiunile bine gestionate, favorabile incluziunii sociale și sigure, reziliente, eficiente din punctul de vedere al resurselor și durabile din punct de vedere ecologic, precum și prospere pe plan economic². Agenda urbană a UE este în deplină concordanță cu aceasta.

Orașele sunt factori importanți ai creșterii economice în UE. Majoritatea cetățenilor locuiesc în orașe, locul în care se generează cea mai mare parte a produsului intern brut, în care se pun în aplicare numeroase politici și reglementări ale UE și în care se cheltuiește o parte semnificativă a fondurilor UE. În plus, orașele sunt actori ai inovării deschise, favorizând interacțiuni la mai multe niveluri, dimensiuni și sectoare între diferitele părți interesate implicate în crearea, proiectarea și punerea în aplicare în comun a unor soluții integrate și inovatoare.

De asemenea, orașele sunt locurile în care se poate profita de oportunitățile care decurg din contextul urban (de exemplu, tranziția către o economie cu emisii reduse de carbon, economia circulară, mobilitatea curată, oferta culturală etc.). În același timp, multe provocări au un impact puternic asupra orașelor și trebuie să fie abordate în acest cadru. Aceste provocări pot face referire la aspecte globale (de exemplu, șomajul, migrația, impactul dezastrelor exacerbate de schimbările climatice, deficitul de apă, producția și consumul durabile sau pierderea biodiversității, economia clandestină și subterană etc.), dar pot face referire și la problemele locale care sunt strâns legate de calitatea vieții cetățenilor (de exemplu, calitatea aerului, zonele de agrement, traficul și nivelul zgomotului, poluarea apei etc.). În Cartea albă

¹ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/06/24-conclusions-eu-urban-agenda/>

² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8824-2016-INIT/ro/pdf>

privind viitorul Europei s-a subliniat că „mulți europeni consideră că Uniunea fie este prea distantă, fie intervine prea mult în viața lor de zi cu zi”³. Întrucât orașele reprezintă unul dintre nivelurile de guvernare cele mai apropiate de cetățeni, colaborarea cu ele poate consolida legătura dintre UE și aceștia. Prin urmare, UE și orașele, împreună cu statele membre, regiunile și părțile interesate, ar trebui să colaboreze îndeaproape pentru a avea politici adaptate la nevoile orașelor și, astfel, a aduce îmbunătățiri vizibile în viața de zi cu zi a oamenilor.

Atenția acordată problemelor urbane nu a crescut numai în UE, ci și pe scena mondială, unde UE și statele sale membre au contribuit la elaborarea Noii agende urbane. Aceasta din urmă reflectă și consolidează principiile și mesajele-cheie ale Pactului de la Amsterdam. Noua agendă urbană creează o relație reciproc avantajoasă între urbanizare și dezvoltare durabilă și va orienta politicile de dezvoltare urbană și finanțarea acestora în următorii 20 de ani. Agenda urbană a UE contribuie la cooperarea externă în vederea creării unor orașe durabile în întreaga lume și consolidează potențialul de dezvoltare urbană favorabilă incluziunii, sigură, rezilientă și durabilă, încadrată în noul Consens european privind dezvoltarea⁴ și viitorul document de lucru al serviciilor Comisiei privind orașele și autoritățile locale din țările terțe. Consiliul Uniunii Europene a recunoscut că Agenda urbană a UE este un mecanism-cheie de realizare a Noii agende urbane în cadrul Uniunii Europene⁵.

Agenda urbană a UE oferă, de asemenea, un impuls important pentru numeroase alte acorduri internaționale. Acest lucru este valabil în special pentru obiectivul de dezvoltare durabilă 11 din Agenda 2030, care prevede „crearea unor orașe și așezări umane” care să fie „favorabile incluziunii, sigure, reziliente și durabile” și alte obiective legate de mediul urban. De asemenea, agenda sprijină Acordul de la Paris privind schimbările climatice⁶, care reprezintă primul acord universal, obligatoriu din punct de vedere juridic, privind schimbările climatice care recunoaște rolul esențial al orașelor în ceea ce privește reducerea emisiilor, precum și cadrul de la Sendai pentru reducerea riscului de dezastre⁷. De asemenea, agenda a inspirat dezvoltarea „Agendei urbane Uniunea pentru Mediterana”, adoptată recent.

Obiectivul prezentului raport este de a descrie etapa inițială de punere în aplicare și rezultatele preliminare ale Agendei urbane a UE până în octombrie 2017. Prima parte este dedicată punerii în aplicare și subliniază principalele caracteristici ale metodei de lucru. Cea de a doua parte este dedicată rezultatelor și prezintă impactul pe care Agenda urbană a UE l-a avut până în prezent asupra elaborării politicilor, precum și unele propuneri preliminare în ceea ce privește o mai bună reglementare, o mai bună finanțare și o mai bună cunoaștere prin intermediul primelor proiecte de planuri de acțiune.

³ COM(2017) 2025 final.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/05/19-european-consensus-on-development/>

⁵ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8824-2016-INIT/ro/pdf>

⁶ http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php

⁷ <http://www.unisdr.org/we/coordinate/sendai-framework>

2. PUNEREA ÎN APLICARE

Agenda urbană a UE constituie „o umbrelă” pentru toate inițiativele de politică urbană. Ca atare, aceasta ar trebui pusă în aplicare de toți actorii relevanți de la toate nivelurile.

Parteneriatele (grupuri de experți din cadrul Comisiei, state membre, orașe și părți interesate) joacă un rol-cheie. În cadrul acestora, toate nivelurile de guvernare sunt implicate în fiecare etapă și lucrează de pe poziții de egalitate, împărțind astfel responsabilitatea rezultatelor și cooperând zilnic: instituțiile și organismele consultative ale UE, ministerele statelor membre, autoritățile regionale, autoritățile urbane, precum și părțile interesate. După un an de experiență, membrii consideră că metoda de lucru este pozitivă, deoarece promovează proprietatea și îmbunătățește rezultatele.

În cadrul Pactului de la Amsterdam au fost identificate douăsprezece teme prioritare. Acestea au fost alese ținând seama de prioritățile Strategiei UE 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii: incluziunea migranților și a refugiaților; sărăcia urbană; locuințele; calitatea aerului; economia circulară; locurile de muncă și competențele în cadrul economiei locale; adaptarea la schimbările climatice (inclusiv soluții pentru o infrastructură verde); tranziția energetică; utilizarea durabilă a terenurilor și soluții bazate pe natură; mobilitatea urbană; tranziția digitală; și achizițiile publice inovatoare și responsabile. Aceste teme prioritare sunt abordate ținând seama de o serie de aspecte transversale care reflectă unele dintre politicile importante ale UE, în special dimensiunea teritorială: necesitatea unei bune cooperări între orașe și zonele rurale; importanța orașelor mici și mijlocii; valoarea adăugată a unei bune planificări urbane care poate afecta extinderea urbană și activitatea în centrele orașelor; legăturile cu dimensiunea internațională, în special cu Noua agendă urbană și cu obiectivele de dezvoltare durabilă; principiul general al integrării perspectivei de gen etc.

Parteneriatele analizează provocările și blocajele pentru a recomanda acțiuni specifice, concrete care pot fi puse în aplicare sub forma unui plan de acțiune care urmează să fie finalizat în termen de doi ani de la începerea activității. Propunerile lor, adoptate prin consens, se referă la îmbunătățiri la nivelul reglementărilor, al finanțării și al cunoștințelor, dar pot acoperi și politicile, guvernarea și practicile. Această abordare ia în considerare diversitatea orașelor și contextul lor teritorial mai amplu pentru a contribui la realizarea obiectivului de coeziune teritorială al Uniunii.

Toate cele douăsprezece parteneriate au fost instituite în trei etape, în perioada cuprinsă între mai 2016 și iunie 2017 (patru parteneriate în perioada președinției neerlandeze, patru în perioada președinției slovice și patru în perioada președinției malteze). Statele membre și orașele participante au fost propuse de statele membre, Comitetul Regiunilor, Eurocities, Consiliul localităților și regiunilor europene, precum și prin programul URBACT⁸ și au fost selectate de Grupul directorilor generali pentru probleme urbane⁹. Un număr mare de orașe și parteneri și-au exprimat interesul de a participa la parteneriate (cu aproximativ 250 de cereri

⁸ <http://urbact.eu/>

⁹ Grupul directorilor generali pentru probleme urbane este alcătuit din reprezentanți ai tuturor statelor membre, ai Comisiei și ai orașelor (Comitetul Regiunilor, Eurocities, Consiliul localităților și regiunilor europene). Acest grup este coprezidat de țara care deține președinția UE și de Comisie.

primite în total). Acoperirea parteneriatelor este foarte amplă: 22 de state membre, 84 de orașe, 13 direcții generale¹⁰ ale Comisiei, două asociații ale orașelor (Eurocities și Consiliul localităților și regiunilor europene), BEI (în 8 parteneriate) și mai multe părți interesate, cum ar fi asociații, organizații neguvernamentale, organisme de cercetare și educație, precum și reprezentanțe ale întreprinderilor (de exemplu, Federația europeană a organizațiilor naționale care lucrează cu persoanele fără adăpost, Polis - rețeaua orașelor și regiunilor europene care se ocupă de transportul local, Housing Europe). De asemenea, trebuie subliniat faptul că parteneriatele au o componență echilibrată, fiind implicate majoritatea statelor membre, orașe de toate dimensiunile, din întreaga UE și de la toate nivelurile de dezvoltare economică și socială, precum și unele rețele regionale ale orașelor și regiunilor.

Pentru a se asigura continuitatea operațională a parteneriatelor, dimensiunea acestora este limitată la 15-20 de membri. Prin urmare, este esențial să existe o transparență deplină și să se permită și celor care nu fac parte din acestea să se exprime. Acest lucru s-a realizat prin intermediul unui site interactiv denumit „Futurium”, care oferă tuturor celor interesați posibilitatea de a se informa și de a oferi feedback (de exemplu, cu privire la primele proiecte de planuri de acțiune propuse de parteneriate)¹¹, o serie de ateliere și, de asemenea, o conferință la nivel înalt organizată de Comisie o dată la doi ani, cu titlul „Forumul CITIES”¹².

Agenda urbană a UE prevede o abordare integrată a problemelor. Temele prioritare necesită contribuția și colaborarea experților din diferite domenii de politică. De exemplu, îmbunătățirea calității aerului este o chestiune care presupune în egală măsură abordarea unor aspecte precum cele legate de transport, energie, gestionarea durabilă a resurselor naturale, soluții bazate pe natură, sănătate, guvernanță, locuințe, infrastructură, afaceri, construcții¹³, modele financiare, cât și activități de cercetare și inovare.

În conformitate cu această abordare, experți din cadrul mai multor direcții generale ale Comisiei Europene participă la activitatea parteneriatelor, ceea ce asigură, în special, acoperirea numeroaselor politici și instrumente ale UE care sunt relevante pentru orașe și o colaborare cu scopul de a evita suprapunerile și a crea complementarități și sinergii. De asemenea, parteneriatele își coordonează activitățile, pentru a consolida o abordare cuprinzătoare a aspectelor urbane și propuneri consecvente de abordare cu succes a acestor provocări.

¹⁰ DG Politică Regională și Urbană, DG Agricultură și Dezvoltare Rurală, DG Politici Climatice, DG Rețele de Comunicare, Conținut și Tehnologie, DG Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune, DG Energie, DG Mobilitate și Transporturi, DG Mediu, DG Piață Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri, DG Migrație și Afaceri Interne, DG Cercetare și Inovare, DG Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene, Centrul Comun de Cercetare.

¹¹ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

¹² <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/save-date-cities-forum-2728-november-rotterdam>

¹³ COM(2012) 433 final.

3. PRIMELE REZULTATE

3.1. Impactul asupra elaborării politicilor

3.1.1. Orașe

Orașele nu sunt doar locurile în care sunt puse în aplicare politicile și instrumentele UE, ci pot fi, de asemenea, actorii dezvoltării politicilor UE care abordează provocările cu care se confruntă. În realitate, prin activitatea din cadrul parteneriatelor, multe orașe și-au demonstrat capacitatea de a contribui în mod semnificativ la elaborarea politicilor UE. Cu toate acestea, nu toate orașele pot să investească timp și resurse pentru a se implica la nivel național și la nivelul UE. Prin urmare, este important să se asigure un grad mai mare de sensibilizare și să se promoveze implicarea orașelor care nu sunt direct implicate în activitatea parteneriatelor. În plus, chiar dacă nu se multiplică inițiativele și rețelele, o provocare importantă pentru anii următori va fi aceea de a susține și a consolida capacități care să le permită să pună în aplicare abordări integrate la nivel local printr-o cooperare inovatoare între administrație, sectorul afacerilor și cetățeni.

3.1.2. State membre

Statele membre sunt foarte active în punerea în aplicare a Agendei urbane a UE și au jucat un rol-cheie în guvernarea acestui proces. În timpul ultimului trio de președinții (președințiile neerlandeză, slovacă și malteză), acest proces a continuat fără probleme prin selectarea partenerilor pentru fiecare dintre cele douăsprezece parteneriate, monitorizarea parteneriatelor deja create și discuții în vederea conducerii procesului global.

Agenda urbană a UE și Noua agendă urbană au sporit, de asemenea, interesul politic în unele state membre în vederea dezvoltării sau consolidării politicii lor urbane naționale¹⁴. Acest proces are un potențial enorm prin valorificarea dinamismului orașelor și asigurarea integrării inițiativelor și a planificării orașelor în strategiile naționale și regionale de dezvoltare a țării. El poate contribui la consolidarea cooperării între nivelul național și local, poate conduce la implicarea orașelor și a părților interesate în elaborarea politicilor care să permită schimbul de cunoștințe și de bune practici cu privire la probleme comune.

3.1.3. Instituții și organisme ale UE

Comisia facilitează procesul general prin integrarea expertizei în materie de politici ale UE în cadrul reuniunilor parteneriatelor, prin asigurarea unui secretariat pentru parteneriate și prin activități de comunicare cu toate părțile interesate.

Comisia a consolidat coordonarea politicilor pentru a asigura o mai bună coerență între politicile UE, a evita suprapunerile, a crea complementarități și sinergii. Această coordonare trebuie consolidată și în anii următori pentru a se obține rezultate complete. În special, coordonarea are loc atât la nivel politic, cât și în cadrul echipei de proiect pe probleme urbane și la nivel operațional, în cadrul grupului interservicii dedicat problemelor urbane care coordonează elaborarea politicilor.

¹⁴ <http://www.oecd.org/regional/regional-policy/the-state-of-national-urban-policy-in-oecd-countries-9789264271906-en.htm>.

Agenda urbană a UE constituie cadrul comun pentru inițiativele de politică urbană lansate de Comisie. Acest lucru este valabil în special în ceea ce privește Parteneriatul european pentru inovare privind orașele și comunitățile inteligente¹⁵, inițiativa de programare în comun „Europa urbană”¹⁶, Orizont 2020¹⁷, Convenția primarilor ¹⁸ (în cadrul căreia multe acțiuni sunt în conformitate cu principalele priorități ale Agendei urbane a UE și ale Noii agende urbane, și anume „dreptul la oraș”, spații publice și reziliența urbană), Acțiunile Urbane Inovatoare (în cadrul cărora apelurile au fost aliniate la cele douăsprezece subiecte ale Agendei urbane a UE), cât și în ceea ce privește angajamentele internaționale.

Astfel, Agenda urbană a UE este pe deplin încorporată în activitatea din cadrul Comisiei și este menționată într-o serie de documente-cheie de politică, cum ar fi: Comunicarea „Europa în mișcare - O agendă pentru o tranziție echitabilă din punct de vedere social către o mobilitate curată, competitivă și conectată pentru toți”¹⁹; Planul de acțiune privind guvernarea electronică 2016-2020²⁰ în cadrul Strategiei privind piața unică digitală pentru Europa, activitatea Parteneriatului pentru tranziția digitală fiind una dintre acțiunile sale cheie²¹; Comunicarea „Accelerarea inovării în domeniul energiei curate”, în care sunt incluse aspecte urbane, cu o acțiune specifică privind „Proiectele demonstrative urbane inteligente, durabile și favorabile incluziunii și cele mai bune practici în orașe”; și Planul de acțiune privind integrarea resortisanților țărilor terțe²² care se referă la parteneriatul pentru integrarea migranților și a refugiaților drept cadru pentru schimbul de experiențe și de bune practici.

Parlamentul European este un actor deosebit de important în cadrul Agendei urbane a UE prin contribuții în materie de politici aduse parteneriatelor și finanțarea acordată secretariatului. După finalizarea acțiunilor, acestea vor fi transmise Parlamentului European în vederea examinării modului în care pot fi preluate în activitatea sa în calitate de colegiului.

Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European au susținut cu fermitate Agenda urbană a UE și continuă să analizeze în mod regulat problemele urbane. În special, Comisia COTER a convenit asupra unei „strategii de monitorizare a punerii în aplicare a Agendei urbane a UE”²³.

Banca Europeană de Investiții (BEI) este implicată activ în Agenda urbană a UE. În special, BEI a creat un Grup de lucru pentru Agenda urbană, care reunește reprezentanți ai tuturor serviciilor BEI în vederea examinării numeroaselor modalități prin care BEI poate contribui la Agenda urbană a UE²⁴.

¹⁵ <http://ec.europa.eu/eip/smartcities/>

¹⁶ <http://www.jpi-urbaneurope.eu/>

¹⁷ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>

¹⁸ http://www.conventiaprimarilor.eu/about/covenant-of-mayors_ro.html

¹⁹ COM(2017) 283 final și SWD(2017) 177 final.

²⁰ COM(2016) 179 final (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/RO/1-2016-179-RO-F1-1.PDF>).

²¹ <https://ec.europa.eu/futurium/en/blog/commission-adds-urban-digital-transition-actions-its-egovernment-action-plan-reflect-role-local>

²² COM(2016) 377 final.

²³ <https://mportal.cor.europa.eu/Handlers/ViewDoc.ashx?doc=COR-2016-04284-00-01-TCD-TRA-EN.docx>

²⁴ Publicație a BEI în colaborare cu Comitetul Regiunilor intitulată „Setul de instrumente al Agendei urbane a UE”.

3.2. Acțiuni propuse de parteneriate

Fiecare parteneriat trebuie să formuleze un plan de acțiune care să conțină propuneri concrete pentru o mai bună reglementare, o mai bună finanțare și o mai bună cunoaștere, în legătură cu tema parteneriatului. Primele trei și-au prezentat proiectele de planuri de acțiune²⁵ la mijlocul anului 2017, iar acestea vor fi finalizate până la sfârșitul anului 2017 (privind sărăcia în mediul urban, locuințele, precum și integrarea migranților și a refugiaților). În continuare, aceste parteneriate pot continua să lucreze la punerea în aplicare a acțiunilor propuse, precum și a altor posibile acțiuni ulterioare. Se estimează că planurile de acțiune ale celorlalte parteneriate vor fi prezentate în perioada 2018-2019.

Nu există o obligație legală de a pune în aplicare acțiunile, prin urmare, acestea sunt facultative pentru destinatarii acțiunilor. Cu toate acestea, instituțiile UE, statele membre, orașele și părțile interesate din UE ar trebui să examineze modalitățile de punere în aplicare a acțiunilor care țin de competența lor. Comisia intenționează să facă acest lucru și poate lua în considerare punerea în aplicare a unora dintre cele care îi sunt adresate sub forma unor propuneri legislative, inclusiv instrumente de finanțare, procese participative de elaborare a politicilor sau mecanisme îmbunătățite de schimb de experiență. Acolo unde este cazul, acțiunile pot fi incluse în Programul privind o reglementare adecvată și funcțională (REFIT) pentru posibile modificări legislative.

3.2.1. O mai bună reglementare

Orașele se confruntă cu mai multe niveluri de legislație elaborate la nivelul UE, la nivel național și, uneori, la nivel regional și local. Punerea în aplicare a acestor reglementări este dificilă uneori, deoarece normele nu au fost neapărat elaborate ținând cont de perspectiva urbană.

În contextul Agendei urbane a UE, Comisia analizează modalități de a evalua mai bine impactul legislației UE asupra zonelor urbane, utilizând instrumentele disponibile și promovând o implicare mai puternică a părților interesate. Comisia analizează deja²⁶ potențialul impact teritorial al inițiativelor legislative sau de politică care au o dimensiune urbană. În 2016 și 2017, Comisia a testat metodele disponibile în cinci cazuri: evaluarea directivei privind performanța energetică a clădirilor; Noua agendă pentru competențe în Europa; instalațiile portuare de preluare a deșeurilor provenite din exploatarea navelor și a reziduurilor de încărcătură; cerințele minime de calitate pentru apa reutilizată în UE; și vehiculele de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic.

Evaluările impactului teritorial au permis experților din orașe, regiuni și state membre să transmită Comisiei opiniile lor cu privire la inițiativele UE și, astfel, să ofere informații utile cu privire la diversele efecte potențiale asupra orașelor. Rezultatele evaluărilor impactului teritorial sunt utilizate pentru evaluările de impact efectuate de Comisie cu privire la inițiativele sale de politică. În plus, procesul a permis coordonarea strânsă în materie de politici între serviciile Comisiei. Următorul pas va fi acela de a desprinde concluzii din

²⁵ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

²⁶ În cooperare cu Comitetul Regiunilor (care a experimentat, de asemenea, metodologii de „Evaluare a impactului teritorial”), în special prin organizarea de seminare în comun și diseminarea metodologiilor.

cazurile de testare, pentru a asigura o utilizare mai amplă a metodologiilor îmbunătățite de evaluare a impactului teritorial la nivelul Comisiei și al statelor membre.

Primele proiecte de acțiuni ale parteneriatelor pentru o mai bună reglementare se concentrează asupra unei posibile îmbunătățiri a legislației și a proceselor de elaborare a politicilor. Acestea merg dincolo de modificarea legislației și includ noi propuneri fără caracter legislativ. Aceste acțiuni ar putea fi examinate de Comisie în cadrul platformei REFIT²⁷ sau prin intermediul altor canale. Câteva exemple de proiecte de acțiuni dezvoltate de parteneriate sunt²⁸:

- **revizuirea deciziei privind serviciile de interes economic general cu privire la grupul-țintă pentru locuințe sociale** - obiectivul este de a revizui definiția actuală a grupului-țintă pentru locuințe sociale în cadrul deciziei privind serviciile de interes economic general. Scopul este de a îmbunătăți securitatea juridică pentru investitorii publici și privați în domeniul locuințelor sociale și accesibile;
- **adoptarea unei garanții europene destinate copiilor** - obiectivul este de a reduce nivelurile sărăciei în rândul copiilor și al tinerilor la nivelul UE și la nivel național cu ajutorul unei garanții destinate copiilor. Acțiunea necesită definirea unui set de obiective realiste și a unor obiective măsurabile, garantarea drepturilor copiilor prin intermediul unui plan sau al unei strategii naționale bazate pe drepturile copilului de combatere a sărăciei în rândul copiilor și furnizarea de fonduri adecvate;
- **înființarea unui Comitet consultativ european pentru migranți** - obiectivul este acela de a implica refugiații și alți migranți în procesul de elaborare a politicilor legate de integrarea lor. Comitetul consultativ va fi format din migranți și refugiați. Într-o primă etapă, acesta va oferi consultanță parteneriatului (cu posibilitatea de a dezvolta și alte acțiuni viitoare) și, într-o etapă ulterioară, ar putea fi extins pentru a oferi consiliere factorilor de decizie de la nivel european, național și local.

3.2.2. O mai bună finanțare

Principalele provocări europene, cum ar fi tranziția energetică, ocuparea forței de muncă și societatea favorabilă incluziunii, necesită investiții în domenii precum energia inteligentă și durabilă, transportul durabil, infrastructurile TIC, inovarea socială și bazată pe natură, locuințele accesibile și eficiente din punct de vedere energetic, educație, infrastructura de sănătate, calitatea aerului sau adaptarea la schimbările climatice. Cu toate acestea, orașele se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește finanțarea acestor investiții, după o scădere puternică a investițiilor publice după criza din 2010²⁹.

²⁷ Platforma REFIT a fost înființată în mai 2015 pentru a oferi consultanță Comisiei cu privire la modul în care reglementarea la nivelul UE poate deveni mai eficientă și mai eficace, reducând în același timp constrângerile și fără a submina obiectivele în materie de politici. Aceasta constă dintr-un grup guvernamental, cu câte un loc pentru fiecare stat membru, și un grup al părților interesate cu 18 membri, precum și doi reprezentanți din partea Comitetului Economic și Social European și a Comitetului Regiunilor.

²⁸ Aceste acțiuni aparțin parteneriatelor. Întrucât ele nu au fost pregătite de Comisie, este posibil să nu reflecte opiniile Comisiei și să nu intre în competențele acesteia.

²⁹ Situația orașelor europene 2016, p. 192.

Orașele au la dispoziție numeroase instrumente și oportunități de finanțare din partea UE. De exemplu, Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) investește aproximativ 100 de miliarde EUR (2014-2020) în orașe, iar dintre acestea, 15 miliarde EUR sunt gestionate direct de orașe, permițându-le acestora să își dezvolte propriile strategii (prin integrarea intervențiilor din diferite domenii de politică bazate pe provocările și oportunitățile de la nivel local) și să selecteze cele mai potrivite proiecte pentru finanțare. De asemenea, FEDR finanțează Acțiuni Urbane Inovatoare, cu un buget de 370 de milioane EUR (2015-2020), sprijinind orașele în testarea de noi soluții pentru dezvoltarea urbană. Un alt exemplu important este „Orizont 2020”, care a investit 1,5 miliarde EUR (2014-2017) în acțiuni de cercetare și inovare urbană, dintre care 435 de milioane EUR (2014-2017) au fost dedicate acțiunilor de inovare pentru inițiativa „Orașe inteligente și sustenabile”. Banca Europeană de Investiții (BEI) a investit 116 miliarde EUR (2011-2016) în dezvoltarea urbană în UE și a împrumutat în mod direct peste 150 de localități cu o populație de peste 75 000 de locuitori și, indirect, alte sute, prin intermediul unor bănci de promovare economică.

Cu toate acestea, este necesar să existe un grad mai mare de sensibilizare cu privire la inițiativele existente, iar practicile actuale de consiliere și finanțare trebuie simplificate. Pentru a facilita schimbul de experiență privind finanțarea proiectelor urbane, Comisia a înființat Rețeaua de dezvoltare urbană³⁰. În același timp, sursele existente trebuie să fie mai bine adaptate la nevoile și provocările cu care se confruntă orașele, de asemenea, prin utilizarea altor rețele existente. Pentru a aborda aceste aspecte, Comisia și BEI lucrează la o nouă „Platformă de investiții și consultanță pentru zonele urbane”, care va oferi servicii de consultanță financiară și tehnică pentru orașe. Platforma va oferi sprijin personalizat pe parcursul principalelor etape de pregătire și punere în aplicare a proiectelor urbane integrate, inclusiv elaborarea de strategii de investiții, pregătirea fluxului de proiecte și explorarea unor instrumente de finanțare inovatoare, cum ar fi combinarea fondurilor structurale și de investiții europene cu Fondul european pentru investiții strategice.

Primele proiecte de acțiuni ale parteneriatelor pentru o mai bună finanțare se concentrează asupra îmbunătățirii accesului orașelor la finanțarea UE în funcție de necesitățile autorităților locale și pe baza cadrului politicii de coeziune post-2020. Câteva exemple de proiecte de acțiuni dezvoltate de parteneriate sunt³¹:

- **stabilirea unei subvenții globale pentru autoritățile urbane destinate combaterii sărăciei în cadrul politicii de coeziune post 2020** - obiectivul este de a facilita accesul orașelor la fondurile UE prin introducerea unui nou obiectiv tematic privind dezvoltarea urbană cu condiționalitatea *ex ante* corespunzătoare și o posibilă alocare de fonduri pentru combaterea sărăciei urbane;
- **asigurarea unui acces mai bun al orașelor la fondurile UE de sprijinire a integrării refugiaților și a altor migranți** - obiectivul este de a oferi orașelor un acces mai bun la fondurile UE care promovează integrarea refugiaților și a altor migranți. În majoritatea

³⁰ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/network/

³¹ Aceste acțiuni aparțin parteneriatelor. Întrucât ele nu au fost pregătite de Comisie, este posibil să nu reflecte opiniile Comisiei și nu intre în competențele acesteia.

cazurilor, orașele nu au acces direct la fondurile UE, ci trebuie să se adreseze întâi statului membru sau regiunilor din care fac parte, care sunt responsabile pentru gestionarea fondurilor. În plus, accesul la aceste fonduri poate fi complex, ceea ce reprezintă o provocare pentru orașele care au o capacitate administrativă limitată și/sau trebuie să acționeze în regim de urgență. Acțiunea vizează îmbunătățirea situației în viitorul cadru financiar multianual (post 2020).

3.2.3. *O mai bună cunoaștere*

Orașele trebuie să se adapteze la o lume aflată în continuă schimbare. Deciziile acestora ar trebui să se bazeze pe informații exacte și pot fi inspirate de experiența altor orașe. Politicile, legislația și instrumentele UE trebuie, de asemenea, să se bazeze pe elemente solide și fiabile privind problemele urbane. Acesta este motivul pentru care Agenda urbană a UE își propune să creeze o bază de cunoștințe mai bună și să promoveze schimbul de bune practici. Pentru a îmbunătăți accesul la date, Comisia a creat „Platforma de date urbane”³² reunind, pentru prima dată, datele disponibile de la Eurostat privind principalele provocări din mediul urban (de exemplu, locuințe, principalii poluanți sau traficul) și furnizând indicatori-cheie nu numai la nivel de oraș, ci și pentru zonele urbane funcționale și regiunile metropolitane. În plus, două publicații importante recente contribuie la înțelegerea orașelor europene: „Europa urbană: statistici privind orașele, municipiile și suburbiile”³³ (2016), care oferă statistici detaliate; cea de a doua prezintă situația orașelor europene³⁴, subliniind modul în care caracteristicile unice ale orașelor europene pot sprijini prioritățile UE în ceea ce privește locurile de muncă și creșterea economică, migrația și acțiunile în domeniul climei prin stimularea inovării, acceptarea persoanelor din medii diferite și reducerea impactului asupra planetei.

Pentru o mai bună înțelegere generală a problemelor urbane ar fi util să se creeze o definiție globală și armonizată a orașelor³⁵, care să permită prezentarea elementelor concrete ce stau la baza discuțiilor globale privind urbanizarea și dezvoltarea urbană. Pentru a progresa în acest sens, Comisia s-a angajat, în fața comunității internaționale, să elaboreze o astfel de definiție.

De asemenea, Comisia sprijină orașele în vederea unei mai bune elaborări a propriilor politici, de exemplu, la autoevaluarea performanței lor de mediu și abordarea durabilă cu privire la teme esențiale de mediu cu ajutorul unui instrument de analiză comparativă numit „instrumentul Green City”³⁶.

Cunoștințele și informațiile trebuie, de asemenea, să fie împărtășite cu orașele într-o manieră simplificată. Din acest motiv, Comisia a creat un punct unic de intrare online pentru orașe și părțile interesate, „ghișeu unic”³⁷ privind toate inițiativele urbane ale UE, care oferă informații complete, fiabile și personalizate cu privire la reglementările, fondurile și cunoștințele UE.

³² <http://urban.jrc.ec.europa.eu/>

³³ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-01-16-691>

³⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/ro/policy/themes/urban-development/cities-report

³⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3477_ro.htm

³⁶ <http://ec.europa.eu/environment/urban/tool.htm>

³⁷ https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/cities_ro

Este important să valorificăm experiența și cunoștințele existente. Pentru a face acest lucru, este necesară o nouă viziune privind capitalizarea cunoștințelor, consolidarea capacităților și rețelele³⁸. Într-adevăr, cunoștințele acumulate timp de zeci de ani cu sprijinul UE sunt fragmentate, puse la dispoziție prin proiecte individuale și, astfel, sunt adesea prea dificil de accesat de către orașe și factorii de decizie. Cunoștințele științifice (de exemplu, provenind din pilonul „Excelența științifică” al inițiativei Orizont 2020, Civitas, Agenția Europeană de Mediu sau Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene) și cunoștințele aplicate (de exemplu, provenind din inițiativa de programare în comun Europa urbană, programele URBACT sau ESPON³⁹) trebuie să fie reunite, sintetizate și puse la dispoziția factorilor de decizie într-un mod simplu. Au existat deja unele încercări, cum ar fi Rețeaua de dezvoltare urbană sau Platforma de schimb de cunoștințe, de a valorifica cunoștințele generate în cadrul programelor UE (de exemplu, Platforma de schimb de cunoștințe prezintă orașelor noile soluții de cercetare și inovare ca răspuns la numeroase provocări societale). Acest transfer de cunoștințe este, de asemenea, foarte relevant pentru cooperarea externă, întrucât UE dispune de numeroase experiențe în domeniul dezvoltării urbane, care pot fi împărtășite cu alte țări.

Primele proiecte de acțiuni ale parteneriatelor pentru o mai bună cunoaștere se concentrează asupra necesității de a continua dezvoltarea datelor locale și de a le folosi mai bine pentru elaborarea politicilor la toate nivelurile. Acțiunile care vizează culegerea datelor sunt dispersate în funcție de grupurile-țintă și politicile sectoriale. Pentru a îmbunătăți elaborarea politicilor urbane, acțiunile din acest domeniu pot prevedea o verificare a coerenței. Câteva exemple de proiecte de acțiuni dezvoltate de parteneriate sunt⁴⁰:

- **proiect de ghid privind reglementarea la nivelul UE și sprijinul public pentru locuințe accesibile** - obiectivul este de a îmbunătăți securitatea juridică și claritatea pentru investitorii din sectorul public și privat. Parteneriatul pentru locuințe a realizat o analiză aprofundată a efectelor actualei norme a UE privind ajutorul de stat pentru locuințe accesibile. Aceasta a dus la redactarea unui document de orientare care abordează principalele motive de îngrijorare ale furnizorilor de locuințe sociale, accesibile și municipale, precum și ale legiuitorilor de la nivelul statelor membre și al UE;
- **înființarea unei academii peer-to-peer cu privire la strategiile și practicile de integrare** - obiectivul este de a oferi cursuri de formare și diferite activități de îmbogățire a cunoștințelor și a capacității factorilor de decizie de a promova integrarea refugiaților și a altor migranți. Într-adevăr, autoritățile locale se confruntă cu o serie complexă de provocări legate de integrare și sunt din ce în ce mai mult nevoite să reacționeze rapid la cerințele și nevoile în schimbare ale populației. Deținerea cunoștințelor și a capacităților

³⁸ Există multe elemente care ar putea fi utilizate ca sursă de inspirație, cum ar fi „rețelele de transfer” în cadrul programului URBACT (<http://urbact.eu/capitalisation-and-dissemination>) sau „TAIEX REGIO peer-to-peer”, care îi ajută pe funcționarii publici să facă schimb de cunoștințe, îmbunătățind astfel capacitatea lor administrativă (http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/taix-regio-peer-2-peer/).

³⁹ <https://www.espon.eu/>

⁴⁰ Aceste acțiuni aparțin parteneriatelor. Întrucât ele nu au fost pregătite de Comisie, este posibil să nu reflecte opiniile Comisiei și nu intre în competențele acesteia.

necesare este esențială pentru dezvoltarea unor politici de integrare capabile să ofere răspunsuri și eficiente;

- **instituirea unei baze statistice solide privind datele legate de integrare la nivel urban și regional** - obiectivul este de a facilita politicile de integrare bazate pe elemente concrete în orașe. În prezent, la nivel local, disponibilitatea statisticilor privind integrarea este inegală, implicarea orașelor este limitată cu privire la date și nu există niciun indicator de integrare comparabil. În plus, și ca o consecință, există un transfer limitat de cunoștințe între orașe;
- **crearea unei baze de date și a unui set de instrumente privind integrarea migrantilor și locuințele accesibile** - obiectivul este de a facilita politicile bazate pe elemente concrete în orașe prin transferul de date și cunoștințe fiabile. În prezent, disponibilitatea statisticilor la nivel local este inegală. În plus, există un transfer redus de cunoștințe între orașe.

4. CONCLUZII ȘI ETAPELE URMĂTOARE

După numai un an, Agenda urbană a UE a produs deja primele rezultate tangibile. Cele douăsprezece parteneriate sunt operaționale, există un sistem de guvernare și au fost pregătite trei proiecte de planuri de acțiune. În cadrul Comisiei, problemele urbane sunt pe ordinea de zi și s-au depus eforturi pentru îmbunătățirea coordonării interne, implicarea mai multor orașe și asigurarea unui acces simplu la informații privind oportunitățile UE pentru orașe. Metoda de lucru - guvernarea pe mai multe niveluri, implicarea mai multor părți interesate și abordarea integrată - funcționează și ar putea fi utilizată și în alte domenii de politică.

Angajamentul în favoarea Agendei urbane a UE, inițiat în timpul președinției neerlandeze a UE, continuă să fie ridicat. Comisia, statele membre și orașele doresc să consolideze dimensiunea urbană a activităților lor, întrucât astfel pot fi mai aproape de cetățeni, grație unor politici bune cu rezultate pozitive în viața lor de zi cu zi. Acest interes este manifestat, de asemenea, la nivel internațional, unde conceptul de „Agendă urbană” este înțeles la scară largă și a fost dezvoltat, de asemenea, prin intermediul Noii agende urbane și al Agendei urbane Uniunea pentru Mediterana. În plus, orașele și autoritățile locale câștigă o importanță din ce în ce mai mare în procesele internaționale privind dezvoltarea durabilă, clima și reducerea riscului de dezastre.

Deja după primul an de punere în aplicare, Agenda urbană a UE a arătat că există posibilități de consolidare a politicii urbane în UE și că este necesar să se analizeze în continuare acest aspect. Suntem încă într-o etapă incipientă, dar există deja câteva repere concrete: în perioada 27-28 noiembrie, progresele înregistrate în cadrul Agendei urbane a UE vor fi discutate în cadrul Forumului Cities; în perioada 2018-2019, toate planurile de acțiune ale celor douăsprezece parteneriate ar trebui să fie finalizate; în 2018, ar trebui să se emită documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind orașele și autoritățile locale din țările terțe; în perioada cuprinsă între 2018 și 2021, unele dintre aceste acțiuni ar trebui puse în aplicare; până la sfârșitul anului 2019, Comisia intenționează să efectueze o evaluare a Agendei urbane a UE. Toate acestea ar trebui să conducă la o înțelegere comună a celor mai bune modalități de a

lucra cu orașele și de a le sprijini în dezvoltarea lor. Comisia se angajează să promoveze în continuare Agenda urbană a UE, deoarece este convinsă că orașele sunt actori importanți care trebuie implicați în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor UE.